

SKARGA
NA MOSKIEWSKIE
ZWYCIĘSTWO
KAZANIE

15583

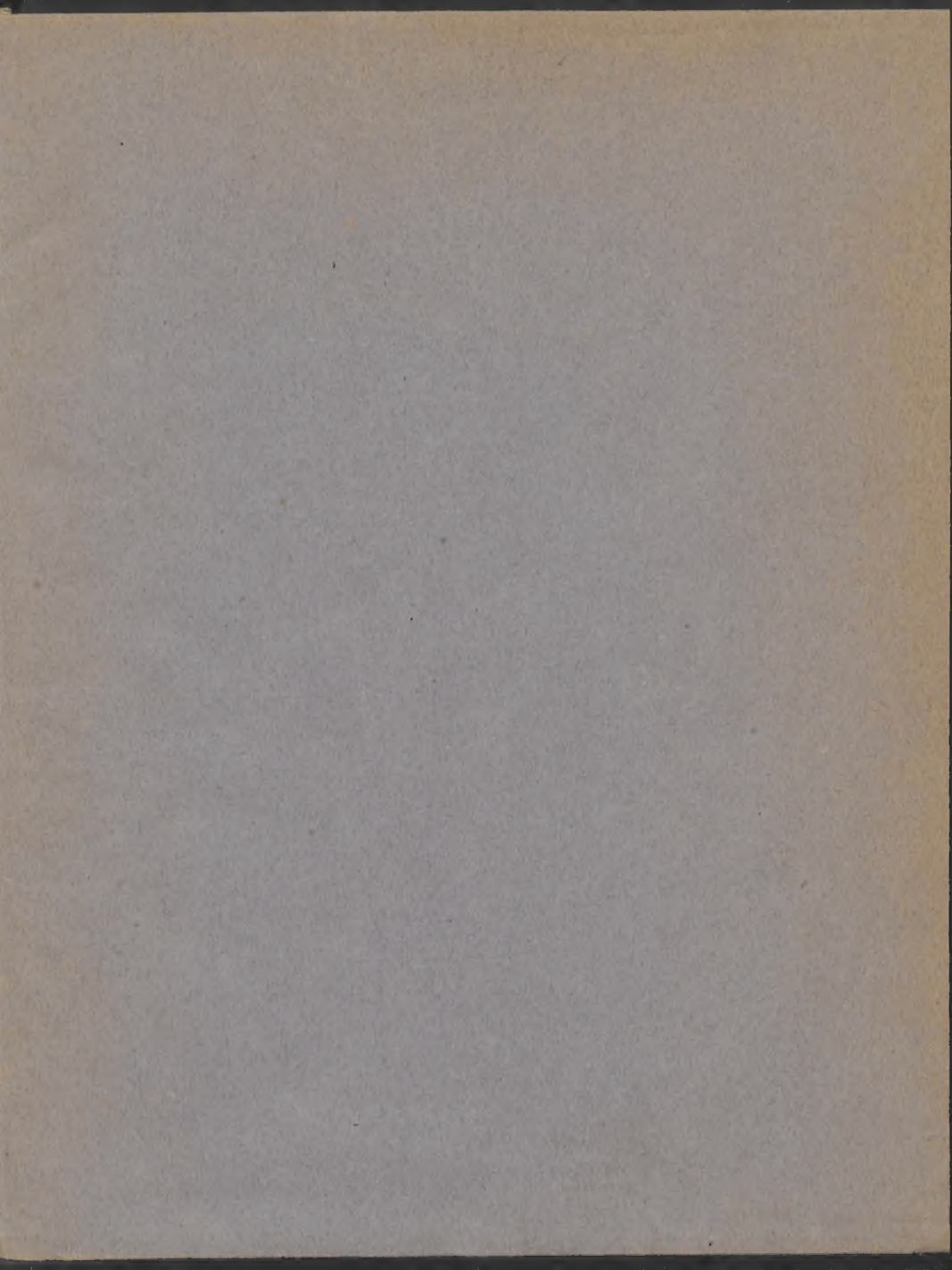


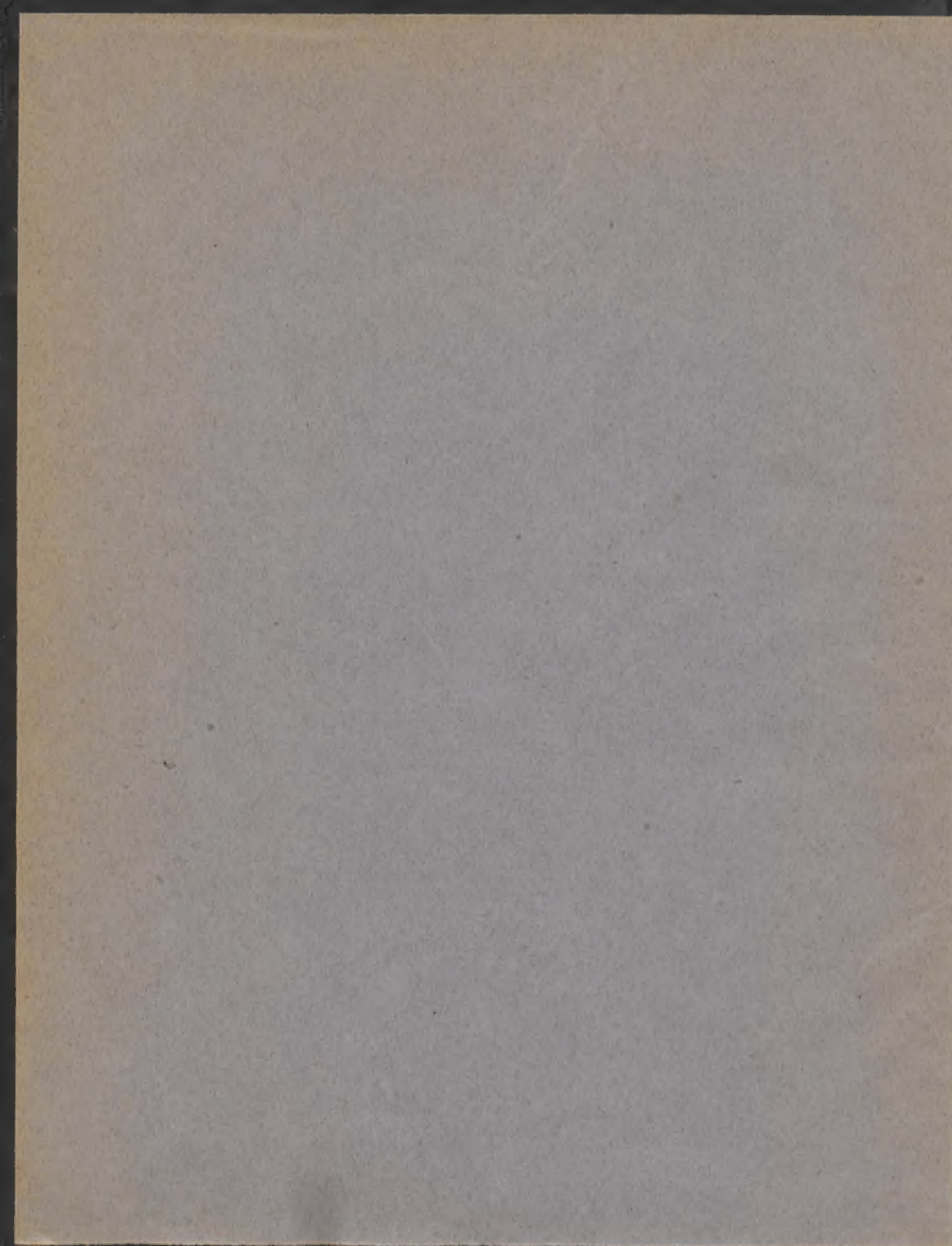


BIBLIOTEKA

Zakł. Nar. im. Ossolińskich

XVII - 767



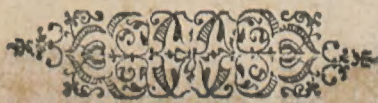


Ná Moskiewskie
zwycięstwo

KAZANIE
Y DZIEKI PA-
N V B O G V.

Czynione w Wilnie 25. *Julii*, w dzień S. Iá-
kubá, 1611. ná przyjazd szczęśliwy
Krolá I. M.

Przez X. PIOTRA SKARGĘ Societatis IESV.



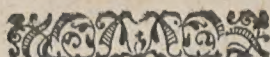
15583

15583

W KRAKOWIE,
Z Drukárni Andrzejá Piotrkowczyká, K. I. M. Typográphá.
Roku Páńskiego, 1611.



XVII-767-III



Ná Moskiewskie zŵyćie- stwo, Kazanie y dzięki Pánu Bogu.

Consolatus est Dominus Sion : gaudium & lætitia
inuenietur in ea, gratiarum actio, & vox lau-
dis. *Isaia 51.*



S Dy P. Bog cieśy y wwesela Kościół
swoy / y nas domownik ięg : powinnisny dzie-
kowanie / y głosy wychwalenia dobroci iego.
Ależ zawždy to dziekowanie być ma / iáko Apos-
tol wspomina : Proszę niechay będa dzięki zá lu-
dzie nšytkie, y zá Krole, y Stany wysokie, ábyśmy spokojne mieli po-
mieszkánie w pobożności y rzysłości. Ale gdy P. Bog nowemi nas
dobrodzieystwy obsyla : nowe też dzięki y śpiewanie oddáwác
mu winnisny. Cantate Domino canticum nouum : quia
mirabilia fecit. Já nowe dáry / nowe śpiewaymy pieśni y dzie-
ki : á zwlászczá gdy dáry są dziwne / niespodziernáne / niezaslužone /
y wszytkim ná počieche y pożytek służące. Obáczmyś y rważay-
my / iákieśmy počiechy y wesele y dobrodzieystwá w tych zŵyczey-
stwach ná tey wojenney wyprawie do Moskwy odnieśli : á w-
mieymy zá nie dziekować y wdzięcznemi być.

1. Tim: 2.

Psal: 97.

Przednie się z tego y naprzód ráduiem : iż P. Bog do rozse-
rzenia Kościoła swego / y prawdy Bátholickiey / y pozyskania
duś ludzkich drogę wkázuie. Narod ten / w stárym odścepieniu
stwie / y wyrzuceniem się z iedności Kościoła Bożego / wwichlá-
ny / wtrácił prawde Bożá : nábrał w się błedow y falszywey náu-
ki : wpadł w zabobony y czáry / y służbe sáráńskie / y w iáwne /
bzydkie y w niebo wolájące grzechy. Wyniosł się ná taką glu-
pią hárdóść : iż Lácinniki y wszytek Rzymśki Kościół / ma zá
pohánce / iáko Żydy y niewierne : w ktorých chrztu s. nie máś / y do
zbáwienia

Wrotá do roz-
serzenia chry-
st. Bożey.

zbawienia nadszecie. Lecz P. Bog takimi nad nimi zwycięstwami / y poniżeniem ich / wstawia świętą Apostolską wiarę / y prawdę zbawienną wynosi : aby się do niej garnać mogli / a do wznania błędów swoich przychodzili / y pomoc y przyczynę z nędzy y wpadku swego świeckiego / do zbawienia nabywali. *Napełni / Panie / hánbą / twarzycz, a twego imienia / ślakać będą,* mówi Psalm.

Dawni nieprzy-
aciele poniżeni.

Nadszecie do zu-
pełnego pokoiu.

Rozszerzenie
granic.

Przywrocenie
odziego.

Stolice samey
podanie.

Sławą Koron-
na.

Sławą Rycer-
ska.

Szczęśliwe wro-
cenie Pańskie..

Do tego weselim się / iż stare y iakoby wrodzone nieprzyiaciele Korony tey / P. Bog poniżył / z ktorzymi nigdy zupełnego pokoiu nie było / a wstawiczne wojenne trudności z nimi zachodziły. Takim wypadkiem ich / nadszecie bierzem do stałego y zupełnego pokoiu / ktorzego wszyscy pragniem. Z tego radość mamy / iż Pan Bog rozszerzył granice Państwa tego / y odiyety wielki powiat przywrocil / y zamek mocny / ktory wrotami do wszytkich ziem nieprzyacielskich być może. A co wiecey / nad nadszecie Stolice same / siłę wszytkiey Moskiewskiej ziemi / w moc Krolewską posadał. Wstawil P. Bog Koronę te y wszytkiego Chryścijaństwa / iż Rycerskiego męstwa swego starowiecznego dotrzymawa / y ono tak szczęśliwie rozminąza.

A nade wszytko radością się napełniamy : iż przemarzyłszy Pan Bog / Krola Pána naszego zdrowego nam / y taką sławą wyrwyższonego / po wytrwaniu długich żołnierskich y niebezpiecznych ciężkości / przywrocil / ktorzego na tey wyprawie y wojnie w mocney ręce swoje y w obronie trzymał / y wielkimi dary swemi ozdusił / y nadał. Co się trochę wspomni / nie tak ludziom / iako Panu Bogu / od ktorzego wszytko dobre płynie / cześć oddając.

Czas wpátrzony
y pogodá do wy-
prawy.

Krwawe gody.

Co odrádzić te
wyprawy mo-
gło.

Naprzód się wielce dziwuiem / iako Krolowi J. M. dał znać P. Bog / iż był czas na odebranie tego co wziął nieprzyiaciel od W. K. Lit. : y Korony / y na oddanie zelżywości oney / y mordęstwa / ktorzym Polski y Litewski naród na onym krwawym weselu gubil. Do tey wyprawy nic mu się trudnego nie zdało : iakoby od Boga wysłany był / y od niego to rozkazanie miał / de ore Dei. A nie odradziła mu tey wojny / miała liczba żołnierzow / przedka wyprawa : na tak mocne y wielkie Państwo / bezpieczeńność y niedostatek ścarbów / swowolność y niekarność niektórych żołnierzow / y inne wielkie przeszkody / ktore namiędźszego odrążyć mogły / y od takiego zaciecia y puszczenia się na tak trudne niażdzy odwodzić.

Dziwuiem

Dziwniem sie/ iako dal P. Bog ono wielkie zwycięstwo v
 Alusiney/ w którym moc nieprzyjacielska wszytká zostawała/ y
 z postronnych y pienieżnych narodow/ Niemcow/ Francuzow/
 Szwedow/ Niderlandow/ ligba daleko Krolewskie woysko
 przechodziła. Starty nieprzyjaciel ona szczęśliwa bitwa/ rece
 spuścił/ koronowanego swego Cará z Państwa złożył y ná mni-
 chy postrzygi/ Krolewskiemu synowi Władysławowi posłuszeń-
 stwo zmocnione przysięgami oddał/ do Stolicy otworzył/ żołnie-
 rzá Krolewskiego do miasta stołecznego y zamków wpuścił.
 Ktoż powodzenie y szczęście wietse/ y iako znaczniejszy moc y
 reka Boża być mogła? Ale to nadziwiony/ iż on Car złożony/
 gdy mu swoi nie dufali/ y klasztorney ięg strazy: do reki go Kro-
 lewskich y z bratem rodzonym/ który od niego hetmánił/ oddali:
 iż teraz więzieniem iest/ ten który wszytkiey Moskwy był Panem.

Zwycięstwo w-
 ielkie v Klusi-
 ney.

Złożenie Cará
 od swoich.

Przysięgi.

Podanie Stoli-
 ce.

Snyki do reku
 Krolenskich po-
 dány y z bratem.

Lecz nie iuż tych dziwow koniec. Gdy lud przysięgły y to po-
 słuszeństwo oddány/ Pátryarcha poburzył imieniem religiey/
 aby Żydowina (iako mowil) y Pohánca/ zá Pana nie mieli/ á
 wierze swey zelżywości nie dopuścili/ y od vraty y odmiány iey
 bronili/ y dusi swoich nie gubili: Ozwal sie ná złożenie posłu-
 szeństwa y odstąpienie przysięgi pierwszy y potężny Pan/ Sto-
 pin nieiaki: który gdy woyská zbierał/ otruty iest od swoich/ y
 Krolewskie go szczęście bez miecza poraziło.

Pátryarcha bu-
 rzlmy.

Pierwszy odstep-
 cá okrutny, Sko-
 pin nazwany.

Toż się stało y drugiemu śalbiertzowi Dymitrowi: którego
 Pátryarcha przyzwał z niemáłym woyskiem/ aby z Stolicy lud
 Krolewski wygnał y wybił/ chcąc mu miasto otworzyć/ y po-
 moc ludu niezliczonego w mieście ziednać. A gdy się iuż na ona
 wyprawę gotował/ á po kilku dniu wyieżdżać miał: od żołnie-
 rzow swoich własnych zabity iest/ nie mieczem Krolewskim/ ále
 szczęściem Bożim.

Drugi od swo-
 ich zabity.

Po nim trzeci zdradliwy Gáliczyn/ y z Metropolitem/ y z in-
 nemi powstał/ który od Stanow Moskiewskich posłem do Kro-
 lá J. M. wyprawiony będąc/ y swoje którzy go wysłali/ y Kro-
 lá J. M. zdradzał/ y z obleżonemi sie Smolenszczany zmarwia-
 iac/ sam sie ná Państwo Moskiewskie wdzierał. Tego zdrad gdy
 doznano: w reke Krolewską wpadł/ y więzieniem ponizony został.

Trzeci poimány
 do więzienia.

Nakoniec/ powstał czwarty Lepou/ z tegoż Pátryarchy po-
 budzi/

Czwarty ode-
 budzi/

gnány y porażony,

budki/y naitachal z wielkim woyskiem Krolewskie na Stolicy zolnierze: maitac miasito otworzone/ na zamki sie wdarl. Ale dziwnym Boskim odgromieniem/ ktory mestwo rycerskie posilit/ nie tylo odegnany/ ale y porazon y iest z woyskiem swoim y naitazdem onym/ wszytko miasito stoleczne / ktore ma w okolo cztery mile osady/ zgubil/ iz ie spalic Krolewski zolnierz naitachany/ dla obrozny/ musial/ na dwu sie mocnych niedobytych zamkach Carskich osadziszy/ w ktorych palace/ bogactwa/ y skarby/ y zbroie/ y dziala wszytkiey Moskiewskiey mocy przebywaly. oblegl ie Leon/ ale bez zysku y z utrata swoia: bo na wyieczkach przegrawal/ y wstepowac musial. Ale znowu sie na ono oblezenie poprazwiszy/ wietrza kleske odniosl/ y od swoich zabity iest. Tak iako pierwsza o tym nowina Krola J. M. na sluzbie Bozey w Kosciele s. Jana w Wilnie zabawnionego/ dosla.

Smolenska dlu-
gie oblezenie
dlaczego.

Przynrocenie
wydartego
przed lat 100.
blisko.

Sprawiedliwa
woyna.

Pierwsza iey
choragiew.

Popieranie y konanie tego blogostawienstwa Boskiego y szczescia wojennego / na Smolensku zostawalo / ktorego Krol J. M. odstapic nigdy niechcial: a iakoby na to samo przyiachal/ zeby wydarte kraie przodkom swoim odebral / y s. Kazimierza y Zygmunta dziadow swoich dziedzictwo przywrocil: odwieść sie od oblezenia onego nie dal / przy ktorym wielkie sie Chrzescianistie y Krolewskie y rycerskie y hetmanskie cnoty y mestwa iego pokazaly/ y wynurzyly. Naprzod sprawiedliwosc/ ktora na walach pierwsza choragiew miec ma / y Pany / y Rycerstwo iego mezne czyni. Woienna ta wyprawa slusnie y sprawiedliwie podniesiona iest / o przywrocenie wydartego Kiestwa Siemierskiego/ y glownego zamku iego Smolenska/ ktorego nigdy Krolowie Polscy y W. K. Lit. w zadnych z Moskwa przymierzach nie odstepowali. y owsem Woiewoda Smolenskiego w Radzie swej zarzady mianowali y stawili/ az do tych czasow nasych. y iawnna rzecz iest/ iz przed stem lat tylo/ z roku Krola Zygmunta pierwszego od poslusienstwa Krolow Polskich Siemierska ziemia z Smolenskiem odpadla. Godzilo sie / y dobrego Pana czynosc y przysiega / y milosc ku oyczyźnie to wyciagal: aby to co zle wydarto/ sprawiedliwie przywroczone bylo. y dla tego Pan nasz samego Smolenska pilnowal / na Moskiewskie sie doabra y krajiny nie skwapiaiac/ ktore oni sami przez sie oddali.

Czynosc y przy-
siegá dobrego
Pana.

Nie cieszko

Nie ciężko było Panu naszemu Mił: polem tak długo le-
żeć/ y wśytkie niewczaszy żołnierkie przez dwie lecie wytrwać. y
Krolowskie wczaszy/ y domowe pociechy porzucić. Nie ciężko
mu było tak długo dom swoy / Krolowa J. M. y synażkow
iako by odbieżeć/ y nieiako ie osierocić. A który to kiedy Krol
ná Europie/ ná sobie przewiodł: Nie przestając ná hetmanách/
sam z nimi wdawać sie w wojenne niebezpieczeństwa/ y zdrowia
swoego Krolowskiego nstawiać/ dla oyczyzny y poddanych swo-
ich/ nie zaniechał. Przy obleżeniu tak długim/ męstwo rycerskie y
serce wielkie y cierpliwie pokazał / y wśytko swoje żołnierstwo/
przykładem cierpliwości wielkiej/ zatrzymawał/ y trzeźwości/ y
czuyności/ y czystości/ y powściągliwości/ náuki im wzorem swo-
im podawał. W nieszczęściu/ y wtrátách szurmow / wielkiej
myśli Pańskiej nie tracił. W zamieszaniu żołnierskim/ y wycią-
ganiu pieniędzy/ miał mądrość y szczęście od Boga: iż ie wcho-
dzić y do wytrwania y czekania/ y checi ku sobie obrocić/ omiał.

A gdy już czas Szymowi przyszedł/ a nadszicie wedle
ludzi y ludzkich sił y rady/ o wzięciu abo podaniu zamku nie sta-
wało/ y wracać sie do krolestwa musiał: podwyszył go P. Bog
dziwnie cudownym swoim błogosławieństwem / y oświeceniem
rozumu/ do odebrania zamku: gdzie reka ludzka wstawiała/ tam
moc Boska powstala. Odstepowaniem nienagłym/ y rozbiega-
niem rot wbespieczył sie nieprzyiaciel/ y wragał sie/ y nasmiewał:
ale ono bezpieczeństwo y wraganie/ wyszło mu ná wtrátę zamku.

Zmowiwşy sie Pan z cnym y męznym/ acz w nie wielkiej lic-
bie/ żołnierstwem swoim: drabiny wysokie ná wysokie mury zgo-
towawşy / a podkopy ogniſte ná obalenie muru/ ná miejscu nie-
spodziewanym od rzeki/ Niepru czyniwşy: w nocy strzelba y tra-
bami do dziur dawno w murách wybitych/ wśytkie moc oblezo-
nych obrócili: a w tym ná mury nieustráſzony żołnierz wskako-
wał/ y część odległego od pierwszych dziur muru ogniem obáli-
wşy/ y prochami zápolonemi wyrzuciwşy/ ná bláńkách/ iedni z
Moskwa sie rganiali / drudzy przebita dziura zamek wojskiem
napelnili/ y wielkie zwycięstwo otrzymali. Co ſwietcy piſarze le-
piey wypowiedzieć/ y niektórych wysokie męstwo y cnoty żołnier-
skie/ y ku Panu y oyczyźnie checi/ miánowicie wyſławiać beda.

My Ducho

Żołnierskie pol-
ne niewczaszy
wytrwać.

Osierocenie nie
iako domu Kro-
lewskiego.

Zdrowia náſlá-
wnie.

Przykład cnot
żołnierskich.

O Smoleńsko In-
dzka moc záſta-
pił Pan Bog.

Smoleńsko iako
dobyte.

13. Iunij. 1611.

Piſarze ſwietcy
niech męstwa
poiedynkowe
wychwalają.

Pomocy do zwy-
cięstwa.

1.
Wspanie wielkie
w Pánu Bogu.

Psalmy.

2.
Świeta inten-
cya.

3.
Modlitwy.

4.
Wzywánia świę-
tych domowych
y krewnych.

5.
Budowanie Ko-
ścioła ś. Piotra
y Pawła.

6. Fundowanie
plebanii y Colle-
gium.

My Duchowni/ do dziełki P. Bogu oddánia vpomináiąc/ to przydáiem. Pomogło Krolowi Pánu nášemu wielkie y vprze-
me/ y nigdy żadnym niešťczęściem niezgášone vřanie w sámych
P. Bogu/ktory záwždy owe słowá w sercu miał: Tyś Pánie Krol
moy, y Bog moy, twoie iest krolestwo. ty kroluieś ná niebie, y dáieś ná
ziemi pánowánia komu się tobie podoba. ty wygranie bitew posyłaś ko-
mu chceś. w tobie y ztoba nieprzyiaciele náše, rogámi rozwieiem, y
w mocy twoiey pogárdzim iemi. Nie łuk, áni zbrojá mojá, áni miecz
moy wybáwi mię. nie mam w síle meškiey y końskiey nádziecie: ále prá-
wicá y ramię twoie, y świátłość twarzy twoiey, ktora rozumy do wojen-
nych potrzeb ośmiecá, wybáwi mię.

Pomogła Krolowi J. M. dobra y święta intencya ábo
przedświece / iż tá wojná suká czci Bożej y Kościoła ś. y
Chrześcíanſkiey sławy wynieśiená/ y dobrego pospolitego poży-
tkow/ y oyczyny y ludu swego podwyzśiená. Pomogły modli-
twy Kościoła ś. ktore máło nie po wřytkiey Europie zástárá-
niem y życzliwością ludźi zátomnych / w niebo posyłáne byly: tu
zwłaszczá w tych domowych Pánstwach/ po wřytkich Biskup-
stwach nocne y dzienne próśby do Wázyśkiego nie wřstawáły. A
osobliwie Krolowa J. M. przénabożná/ y w stanie wysokim po-
korna y mądriá Páni/ y z synem Krolowśkim dziećnych y páńskich
enot nádzieia świecácy Władysławem / tu w Wilnie rece w
niebo w sercu skruřonym podnořilá: zá powodem Je° M. K.
Biskupa Wileńskiego/ gorącego słuę Bożego/ y pástierzá wier-
nego swoich owiec / ktory po wřey Dycezyey swoiey/ do ś. mo-
dlitwy y posty przykłádác zá Krolá J. M. rozkázowál.

Pomogły wzywánia przeczysťey mátki Bożej/ y Świtych
Bożych/ y domowych y powinnych/ iákó ś. Kázimierzá/ ś. Stá-
niślawá/ y inych/ ktorym się Krol J. M. odlecał/ y odlecony od
swoich zostawál. Pomogło y budowanie Kościoła ś. Piotra
y Pawła/ y nádanie plebanii pográniczných. A przetož oddá-
iac potórne dziełki/ ápiewamy: Pánie, w mocy tney wweřelł się Krol
náś: požádanie sercá iego dáteř mu. vprzedeřteř go łodkim błogostá-
nieřstwem twoim, y częřć y sławę wielká (po wřsem Chrześcían-
stwie) náń włożyteř.

A my teř wřyřcy/ niegodne y liché dziełki náše Pánu Kro-
leřtu w řyřć.

Iestw wszytkich oddaymy. Wdzieczna y miła iest P. Bogu ofiárá/dziękowanie. Immola Deo sacrificium laudis, & redde altissimo vota tua. *Ofiáruy Bogu ofiárę chwały, á odday mu słuby twoie.* A mowi Pan: *Ofiárá chwały, ábo dzieki/ wczci mię.* A oná wlasnie nazwana ofiárá/ ktora codziennie na oltarzu oddaiem/ dziękowaniem sie zowie y Eucharystya: w ktorey głowá iest wszytkiego dobrodzieystwa/ bázro wdzieczna Bogu zostáie/ odoris suauissimi, przestodkiey bázro woniey. Napisał ieden Doktor: *Nád to słowo/ práwi/ Deo gratias, nie lepszego msercu nošić, nie w všicich mowić, nie pišać mišsego nie možem.* Krotko sie wymowi/ wesólo sie slyšeć da/ y wdziecznie sie do rozumu pušsza/ y w dziele napożytecznieysie iest: nie tylo przed Pánem Bogiem/ áley y ludzi wielka stromotá iest/ gdy kto dobrodzieystwa zapomni/ á dáleko wietšá/ gdy sie go zaprzy. Vchoway Bože zá přec sie ábo zapomínáć dárom Boskich/ ábo ie siwey wysludze y mocy y domćipowi przyczytác. Tego nas P. Bog vchowa. Ale iáko ie oddáwáć: to trudno. Dawidá testno z tym bázro/ y frášuiac sie mowi: *Quid retribuam?* Czym Pánu nágradze to com od niego pobral? chćialbych: ále trudno. do słow nam tylo y ofiáry kielichá y wzywania á dziękowania przyydzie.

Mowi Medzec one piękne słowá: Omnia flumina, Wszytkie rzeki w morze wpadaia/ á morzá nie przybywa. Bysiny wszytkiego niebá y ziemie izyki ná chwałę Božá zebrałi: Bysiny wszytko co iest w niebie y ná ziemi P. Bogu dárowáli: tedy mu nic nie przybedzie. Dostónalóšci iego/ sz iáko morze ktore sie rzekámi nie napelnia. *Dobr moick/ mowi Psalm/ nie potrzebuieš Pánie.* Slawienia y chwałá Aniolow y duš ludzkich y šwiátá wszytkiego/ nie czyni go wšpániálsym y slawienieysym. Bo iáko Medzec mowi: wszytkie náše wychwalenia przechodzi. *Ile iedno možećcie myslawiaćcie Páná: ále przyydzie chwałę nášę przedzimná wielmožnošć iego.* chwalac Páná mymžšayćie go ile možećcie. Ale wietšy iest náde wszytkę chwałę / á kto go ták w wielbi iáko iest od pozatku?

Toć tedy po nášym dziękowaniu y wychwalaniu nic? Nie nic. Sluchaymy drugiego słowá tegož Medrcá. *Ná miesyce Rzeki z morzá. z ktorego rzeki mychodza, z áš się wracáia.* choć P. Bogu z nášez rzeki do morzá.

Psal: 49.

Dzieki iáko mi-
le Pánu Bogu.

Deo gratias
iákie słowo.

Niewdziecznošć
stromotná.

Iáko dzieki od-
dáwáć.

Ecclef. 1.

Psal: 15.

Ecclef: 43.

go dziekowania y wychwalenia nic nie przybywa/ y wystawie go dostatecznie nie możemy: jedniak dziekowania nasze nute mu: w którym to wszystko co dać/ iemu przypisliem/ y tam obracamy śladesiny to wzeli. Rzeki z morza dobroci y hojności Boskiej wychodzą/ rzeki się zaś tam wracają ślad wysły. Anna wprosiłszy w P. Boga syna: P. Bogu zaraz go oddała. od ciebie dany/ do ciebie się obrócić ma. Pobraliśmy od P. Boga zwycięstwa y pociechy/ do niegoż ie zaś obracamy/ mówiąc: Coś dał/ to tobie oddałem pokornym dziekowaniem naszym. wszystko twoje/ wszystko od ciebie: wszystko też na chwałę twoje obracamy. A nie chcemy być iako ona dziewięć tredorwątch/ o których się Pan pytał: *á gdzie są?* wzeli dobrodzieństwo / *á nie dziekują za nie?* Lecz iako on Samarytan do nog twoich/ Panie/ przypadamy dziekując/ y tobie się ze wszystkim oddając y pomiatając.

Święci iako za
zwycięstwa dzie-
kowali.
Abraham.
Genef: 14.

Patrzeć możemy na święte slugi Boże/ którzy w tey cności nabożeństwa y dziekowania/ powinność swoje dobrodziejowi nawyzszemu oddawali. Abraham wielkie woysto czterech krolow trzemisty y osmianastie domowników y towarzyszy swoich pogromiwszy: przez kápłana Melchisedechá dzieki y ofiary P. Bogu y dziesięciny oddawał. y nic na swoje siły y męstwo nie kładąc: z weselem y błogostawienstwem y słowá one kápłanśkie przyjmował: *Błogostawiony Abram Bogu nawyzszemu. y błogostawiony Bog nawyzszy, za którego obrona nieprzyjacieli są w ręku twoich.*

Genef: 35.
Iacob.

Jakob Pátryarchá wybáwiony od Sychimitow y innych przyległych narodow/ do swoich domowych mówił: *Wstańcie, á podźmy do Bethel, y postawmy tam oltarz Bogu, który mię wysłuchał w ciężkości moiej, y zemna był w drodze moiej.*

Exod: 15.
Moyses.

Moyzesz po zwoiowanym Pharaonie nie táf się z swego y ludu onego wybáwienia weseli: iako się ze czci Boskiej iż inne swoje przestawienie w wielbił/ konie y iezdne w morze miecąc. y mówi: *Kto się mocy twej zrowna stráśliwy y chwalebny y dziwny czyniacz Pánie? kroluy ná wieki y dálej.*

Iudith 5.
Debora.

Debora z Bárakiem po wygránym bitwie śpiewa swoje hymny Bogu. y woła ná krole y pány/ mówiąc: *Jam iest, jam iest, która Pánu pieśń zwycięzka śpiewam. nowe walki (przez nie-
wzięta*

wiaście)obrał Pan. Jephthá y corce własney iedyney/śliby wojenne pelniac/y dzieki dając Pánu/nie przepuścił. y slyśiał słabey płci pánienślicy niezne słowá: *Uczyń zemną, oycze namilśy, to coś Bogu obiecał: gdyżci dał pomśę y zmyćśtwo nád nieprzyacioty tmemi.* Samson gdy iedną szękeł osła/ tysiąc woyska pobil: gdy zapomniál podobno P. Bogu dziekowác: wpomniány prągnieniem wielkim/záwołał do Pána: *Ty Pánie dateś słudze twemu zmyćśtwo to wielkie: oto prągnieniem umieram, y wpádne w ręce nieobrzezańcow.* A Pan gdy się do dziekowania y przyznania mocy Bożey obrócił: cud dla niego uczynił/ iż z ąb z oney szękełi wodę mu puścił/ktorą prąwie ożył.

Iud: 11.
Iephthe.

Iud: 15.
Samson.

David Psálmy swoje dziekowaniem nátkal/iż mu ták wiele zmyćśtwo dawał. y mowi: *Docuisti manus meas ad prelium, posuisti ut arcum æreum brachia mea. Przyprawiłeś ná wojnę ręce moje, posłałeś iáko łuk z mośiadzu rąmioná moje. Prącinxisti me virtute ad bellum, & supplantasti insurgentes in me subtus me. Confringam illos, nec poterunt stare, cadent subtus pedes meos. Non in fortitudine equi voluntatem habebó, neq; in tibiis viri &c.*

David.
Psál: 17.

Azá krol woysko wysyłowawszy/wółał do Pána mówiac: *Domine non est apud te vlla distantia, vtrum in paucis auxiliieris. &c. Wszytko tobie Pánie równo, y z málým pocztém ludzi y z wielkim. Wśpomóż nas Pánie náš: bo tobie y mocy twoiey dufáiac, wysłisimy ná te wielkie woyská. wysłákeś ty Bóg náš, niech cię człowiek nie przemaga. y gdy mu P. Bóg dał zmyćśtwo: ołtarz poświęcił pánu/dzieknac ofiárą chwały.*

Azá Krol.
2. Paral: 14. &
15.

Jozaphát śpiewaniem Lewitow ponieśawszy nieprzyiaciele/ iż się sami zjóbą porządzili/ y wysbili: zebrał swoje żołnierze: y kázal im dziekowác P. Bogu. y ono miejsce názwał/ *Valis benedictionis.*

2. Par: 20.
Iozaphat.

Ezechiasz odmiozsy nád Senácherybem przez Anioła zmyćśtwo: podniósł się y spyśniał/y z ą dobrodzieystwa Boskie zle oddawał. Ale posłarany niemocą/wpámietal się y mowił: *Domine saluum me fac, & Psálmus nostros cantabimus cunctis diebus vitæ meæ in domo Domini.* Wybaw mię Pánie, á

2. Par: 32.
Isai: 38.
Ezechias.

my Psälmy nasze śpiewać tobie będziem po wszytkie dni żywotá nášego w domu Pán'skim.

Lib: 2. Mach:
Cap: 10.

Machabeusz zwoiowawszy nieprzyjaciela / do dziełowania sie puściwszy: Kościół naprawował P. Bogu ze wszytkim żolem niestwem swoim.

Psäl: 20.

A my też wszyscy w tej nabożney kupie y z Pánem naszym / pomagającym Bożym / y domem jego / te niegodne y lichy dziełki nasze zamykając / śpiewamy: Pánie, w mocy twojej Krol się uweselił. tobie duszę, y ná miłosierdziu twoim nie omylił się. Podwyższaj się, Pánie, w mocy twojej. Nie náśá siła, ále twoja, nie náś rozum, ále śniatło ić mądrości twej, y opatrności y obmyślania o nas. A my wyśpiewować y wysławiać moc y miłosierdzie twoje ná wieki będziem.

Pożytki takiego
zwycięstwa.

Podziękowawszy z miłą pokorą Nawyższemu: pobudzamy się do wdzięczności y posilków takiego zwycięstwa / y darów Bożych / abyśmy nadaremne łaski Bożej nie brali / ále ją ná dobre swoje obrócić umieli / żeby nam nie rzeczono: Vincere scis, uti victoria nescis. Woyny samey z siebie zły są / y szkody wielkie ludziom przynoszą: á pokoiu złotego / wszyscy pragniemy / w którym dobra ludzkie rosta / serca się y trwają. Dla samego pokoiu woyny się podnosić mogą / y tym złość ich siodzi się iako gorzkość w lekarstwach / która do zdrowia służy. To samo w wojnach jest dobrego / iż pokoy z zwycięstwem ábo iednaniem dają / y utracony przywracają.

Pokoy od Chry-
stusa zostawio-
ny.

Wzdychamy do pokoiu który nam P. Jezus zostawił: nie do takiego w którymbyśmy rostkosy / bogactw / y szerokiich imion nabywali / y żączywali / á ciálu y swęcy woili y światu służyli. Bo taki pokoy świecki jest / omylny / zdraźliwy / nietrwały / y sercá prawdziwie nie uwesela / y boleścią się y smutkiem kończy. Ale o taki pokoy Pána Boga prosimy / w którymbyśmy / iako mówi Zacharyasz / od nieprzyjaciół y boiaźni wyzwoleni / bezpiecznie P. Bogu służyli / y świat obliwie á sprawnie iedliwie żyjąc / do onego się wiecznego po śmierci pokoiu przyprawowali / pełniąc ś. zakon Boży / y chwale nawyższego Boga nášego rozmnajając. Takiego nam Apóstol życzy / gdy mówi:

Colof: 3.

Pokoy Chrystusów niech uweseli sercá wasze. Uweselić sercá złe sumnieniem

miennie nie może / y dobra światła wszytkego wesoley myśli w
grzechach nie rozumia. Non est pax impiis. a wdziecznemi/
mowi tenże Apostoł/bdż. 10. Grati estote.

Pierwsza wdzięczność naszą niech będzie : Żądanie / y Pierwsza wdzię-
podziwianie. na taką łaskę Bożą / która nam niegodnym dała. *czność żąd-
żenie.*
Mozem mówić z Żelbictą : Et unde mihi hoc? Ludziesny
w tym królestwie / y W. E. Lit. srogimi grzechami obłożeni.
Rozmnożyła się niewierność / y odstąpienie wziętey od Kościoła
ławy / y bluźnierstwa na Pana Boga y na Kościół jego / Ła- *Grzechy tey Ko-
rony.*
cerstwa y zdradawce nauki górze wzięły. zarazą dusz niewinnych
piekło napelnia. niesprawiedliwości / łupieństwa / obciążenie pod-
danych / łakomstwa / lichwa / zdrady / meżoboystwa / nieczystości /
zbytki / hărădności / nieposłuszeństwa / wszędzie z brzegów wylaty.
Czegoż jestny godni jedno karania? czegoż złe nieplodne drzewo
czekać miało / jedno siekierę a ognia? Ale miłosierny y długo
cierpliwý P. Bog dobrocią swoją / do pokuty nas wzywa / y da-
rami nowemi / y łagatami wpoinkami / do siebie nas pociąga.
Czujemyś się a bojemy się / aby to nie był czwarty rok drzewu one-
mu / które pilnie do rodziłu naprąwiona / ale mu już ostatni ter-
min dała. o czym jest inne Kazanie / Wzywania do pokuty.

Luc: 13.

Nie mniejsze grzechy mamy nad tych / które Pan Bog dał w
rece nasze / y pod miecz nasz. Wszyty / Pan mowi / tak poginiecie, Moskwa za grze-
x / si pokuty czynić nie będziecie. Rozge która oćiec złe syny karze / *chy pokarana, y*
w ogniu y w piec wrzuca. karze przez nas Moskwę / y my się *my się boymy.*
boymy. Nie duszamy temu świecickiemu szczęściu / z które-
go się teraz wesełim : y małe jest bārzo / jeśli go na duchowne y
wieczne dobra nie zażyjem. Odmiennie jest świeckie szczęście / a
iako kolo chodzi : tego raz podniesie / zaś go na ziemię rzuci. *Szczęściu nie du-
fać.*
Wschod y zachod sprawy ludzkie mają / iako światłość tał y cie-
mność w rekę jest Bożich.

Dali nam P. Bog dołonicą pokoy / vmieymy go zażyć na po- *Chwała Boża*
slugi dusom naszym / na wieczny się pokoy ogladając / na rozsze- *rozszerzając.*
rzenie chwały Bożej / na budowanie y nadanie Kościołow / spi-
talow / klasztorow / szkół / Collegia / dla nabývania mądrości y
cnot Chrześciańskich.

Dobrego pospo-
litego ślano-
wać.

Dochować co się
doszło.

Budować Zam-
ki.

2. Par: 15.

Z pospolitego się
nie bogacie.

Krola ślano-
wać.

W nim się ko-
chacie.

Psal: 143.

Zwycięstwiego
napelniała się Ko-
rona.

1. Machab: 3.

Rozumilurymy się dobr pospolitych na przyszle przygody: aby to co się dostało/ y co P. Bog dal/ dochować się mogło. Nie tak wielka jest chwala dostawać/ iako dostanego bezpiecznie dochować. Buduymy zamki/ twierdze/ obrony/ gotuymy prochy/ osi-
la/ mury/ wieże/ wały/ basty/ iako Alza krol lud swoy upominał: Z skarbui pospolitego nie bogaczmy domow naszych/ ale z pracy y z dochodem oczysztych/ skromnie żymy/ wraży y zbytki odmi-
tając/ a głupi z hardości domow nie gubiac.

Umieymy Pańz nasze wślano-
wać/ przez ktore nam/ y oczys-
znie nasze/ y slawie Koronney/ takie zwycięstwa P. Bog daie.
umieymy za me P. Bogu dziękować/ y w nich się włożyć/ iako
Dawid upomina: Exultent filii Sion in Rege suo. Rádajcie
się poddani z Krola swego, ktorego tak Pan Bog y domowem
Chrześcianstwiem cnotami / y wojenną slawą tak wyjęto wy-
niosł. y mowi one słowa do P. Boga swego: Docuisti, Do-
mine, manus meas ad praelium, & digitos meos ad bellum.
Et. Subdidisti populum meum sub me. Jako drugi Doles
slaw Chabry / abo Krzywousty/ napelnil krolestwo to zwycie-
stwytak gestem y trudnem przez moźne Hermany / y nieustras-
sone żołnierze/ w Jslancich / w Wołoszech / w Aultanach / w
Aostwi/ gdzie się sam osoba swoja Pańska prawym żołnierzem
y hetmanskiego rzemiesla pelnym pokazal. Tarary odgania/
Turcy się nan ogladają/ y pokoiu z nim pragną. y żaden mu nie-
przyiaciel Koronny/ y szlach/ wojen iego szczęśliwych / nie roze-
rywa. Kościół się Boży y wszytko Chrześcianstwo / y to ktore
Turecka moc zwoiowała / postępkami iego wweśela. y nadzieie
pelni sa/ iż z teg krolestwa wybawienie im pośle P. Bog/ ktory ie
na taką potute y niewola podal. A moga się o nim mowić one
słowa Ałachabea: Dilatauit gloriam populo suo, & induit
se lorica sicut gigas, & succinxit se arma bellica sua in
praeliis, & protegebat castra gladio suo. Similis factus est
Leoni in operibus suis. Rozszerzył slawę ludu swego, oblokł
się w swoię zbroię, y bronil obozu mieczem swoim. siał się iako
Lew w dziełach swoich. wweśelał lud swoy wierny / y slawą ie-
go aż do końca ziemie. A domá / z poddaniami sprawiedliwos-
cia / łaskawością / przypominaniem nieprzyiacioli / y tych ktory
nan reke

nani reke podnošili / cichošcia / madiošcia / hoynošcia / czystošcia /
cierpliwosšcia / y goracym tu p. Bogu naboženstwem / niŕt go
nie rprzedza / y miedzy Krolni y Pány Chryešciańskimi wieŕtu
tego / przebrána perla y iáŕnym drogim kámeniem šwieci.

Wielce sie niezyzliwym oyczynie y nas wšytkich nieprzy- Niezyzliwi
iácielem pokázuie / kto go z serca nie miluie / kto semránien y semráczce.
mezyzliwošcia / y podezyženiem omylnym / stawie iego psnie.
Boga sie boymy / mowi Piotr s. á Krolá (iáto Boskiego na-
mješniká y ziemskiego Boga) pošámymy. Poklonmy sie Pánu
Bogu / á potym y Krolowi / iáto iest w piśmie podano. Od nie- 1. Paral: vla.
wdziecznych odbiera p. Bog dáry y talenty swoje / gdy dobrych
Pánow y cnót á pobožnošć pehnyth / nie sluchamy: zlych y o-
trucenych tyránnow / slucháe sie boymy / iáto Prorok pogroził.
Zmeštwá sie teŕz y z zwoyciestwa zolnierstkiego nie chlubmy / iesli
šami nád sobá / y zlemi chciwošciaми nášemi / meŕni nie bedziem.
Lepšy cierpliwy niŕli mocny. Lepšy ten ktory zlym šklonno- Prou: 16.
šciom swoim roštázuie / niŕli ten co miáštá y zamŕki wojuie.

Ŗbáwicielu šwiátá y Krolu nád krolni / Pánie nád pány /
w ktorego reku kroleštwá ša / y dáieš ie komu chceš / y przenošiš
ie gđzie chceš / dla ludzkiey niešpráwiedliwošci / y grzechow. Tyš
dal tákie zwoyciestwo Krolowi nášemu: ty iemu / y nam wšyt- Eccl: 10.
kim błogošlaw / abyšmy go dobrze ná češć wielkú twoie / y zbá-
wienie náše / y ná šczęšcie oyczyny nášey / zázywáć vmieli:

Ktory z Oycem y z Duchem šwitezym krolnieš
Bog ieden w Trocy ná wieŕti.

A M E N.





